

Watervogels en roofvogels januari 1991

Piet van Vliet

Inleiding

Het weekend van 12-13 jan. 1991 was het voorkeursweekend voor de jaarlijkse watervogeltelling. Zoals elk jaar deden wij ook weer mee aan deze landelijke telling, die zelfs internationaal uitgevoerd wordt. Over het algemeen waren de resultaten zeer bemoedigend. De roofvogels die wij ook altijd terloops meenemen zijn waarschijnlijk wat onderteld.

Het hele gebied is weer onderzocht, m.u.v. het zuidelijke deel van de Haarlemmermeer.

Door een "ongelukkige" samenloop van omstandigheden kon ik de telling niet coördineren. Gelukkig heeft Coen Looij dat overgenomen.

Het weer

De week voor het telweekend was wat men in het meteo-jargon "onstuimig" weer noemt. De wind nam toe tot stormkracht, het regende veel, maar het was ook relatief warm. In het weekend kwam de kentering, waardoor het met minder wind droger werd en de temperatuur onder nul kwam. De dagen erna werden gekenmerkt door lichte vorst. Pas in februari bleek het weer eens een wat strengere winter te worden, waarvan de gevolgen misschien volgend jaar merkbaar zullen zijn.

Watervogels

Het totaal aantal waargenomen vogels is vergelijkbaar met 3 jaar geleden. De afgelopen twee jaar liepen de aantallen steeds terug. De stijging is niet alleen veroorzaakt door een enkele soort die toevallig meer gezien is; over bijna de hele linie is er verbetering. In tabel 1 is dat beter te zien. Hieronder volgt een toelichting op enkele soorten.

Eerst de grote jongens: de top 5 bestaat uit Meerkoet (6400), Smient (5700) Wilde Eend (4800), Kuifeend (3000) en Waterhoen (1300). Opvallend daarbij is dat de Meerkoet sinds het topjaar 1987 (11400) nog elk jaar verder terugvalt. De Smient staat bekend om zijn wispelturigheid in aantallen en was in het recreatiegebied Spaarnwoude weer nadrukkelijk aanwezig. De vorig jaar gemelde opmars van het Waterhoen was nog niet

voorbij, al is de vaart er nu uit. Laten we hopen dat er volgend jaar veel van over is.

Als we de rest in volgorde nog even langs lopen hadden we dit jaar voor het eerst in lange tijd geen duikers. Ook dit blijft toeval, want het is afhankelijk van enkele telgebieden. De Dodaars was sinds 1985 nog niet zo talrijk (200 toen, 180 nu). De Aalscholver en Blauwe Reiger zijn "goed" geteld. Vooral de laatste werd wel eens vergeten in het verleden, maar hoort nu duidelijk bij de watervogeltelling. De toename van de Aalscholver wordt vooral in de broedtijd verwachtingsvol gevolgd.

De 60 Kolganzen trokken over naar Noord en de 26 Rotganzen bevonden zich bij de Zuidpier. De Nijlganzen komen redelijk verspreid voor binnen de duinrand. De Heksloot en omgeving blijft het voorkeursgebied.

Van de eenden neemt de Krakeend een bijzondere plaats in. Onze regio herbergt er heel wat en voor het eerst sinds 1986 telden we er weer meer dan 500. Ook de Slobeend was nadrukkelijk aanwezig.

Brilduikers, voornamelijk waargenomen in de AWD, waren in 1991 talrijker dan voorgaand jaar. Foto: Piet Munsterman.

De zeevogels staan bekend om hun onvoorspelbare aan- of afwezigheid. Daarvan mag de IJseend niet onvermeld blijven, want de 9 ex. aan de Zuidpier waren maatgevend voor het beeld aldaar tot in april 1991.

Andere vergelijkingen met de losse waarnemingen uit die tijd leren ons dat de Witoogeend, die al drie jaar achtereen gezien is, nu weliswaar niet tijdens de telling genoteerd is, maar wel eind februari 1991 in Haarlem is opgemerkt. Een andere zeldzaamheid, de Rosse Stekelstaart, werd nu gezien in Duin en Kruidberg, maar is buiten de telling in aantal 3 gemeld bij de Zuidpier op 2 januari. Verder zijn er tijdens de watervogeltelling nog geen Kuifaalscholvers gemeld. Eind januari/begin februari 1991 waren er wel maximaal 3 bij de Zuidpier.

Tabel 1. Aantallen watervogels in 1990 en 1991. De gegevens van 1991 zijn gesplitst naar telgebied.

Soort	1990	1991	AWD	IJm.	Spw.	Hme.	rest
IJsdruiker	1						
Dodaars	118	180	74	13	78	10	5
Fuut	295	246	10	34	68	82	52
Roodhalsfuut	1						
Kuifduiker	1	1	1				
Georde Fuut	1						
Aalscholver	98	182	10	52	104	2	14
Roerdomp	2						
Blauwe Reiger	73	125		25	40	29	31
Knobbelzwaan	187	251	83		95	24	49
Kleine Zwaan	2						
Wilde Zwaan		16	32	32			
Rietgans	15						
Kleine Rietgans	29						
Kolgans		60				60	
'soepgans'	11	54			8	12	34
Brandgans	1						
Rotgans		26		26			
Nijlgans	63	63		4	27	11	21
Bergeend	15	22			14	8	
Mandarijneend		2					2
Smient	2880	5719			5718		1
Krakeend	220	522	103	25	286		8
Wintertaling	161	343	102		204	31	6
Wilde Eend	4452	4784	513	478	988	1211	1594

Soort	1990	1991	AWD	IJm.	Spw.	Hme.	rest
'soepeend'	103	103				66	37
Pijlstaart	4	5	3				2
Slobeend	70	177	65		79		33
Krooneend	7						
Tafeleend	437	516	321		30	131	34
Witoogeend	1						
Kuifeend	2927	3025	863	197	1510	287	168
Eidereend	44	143		143			
IJseend		9		9			
Zwarte Zeeëend		1		1			
Brilduiker	71	110	101		3	2	4
Nonnetje	21	10	10				
Midd. Zaagbek	3	39		39			
Grote Zaagbek	63	87	70		1	10	6
Rosse Stekelst.	1	1					1
Waterral	15	9	9				
Waterhoen	1226	1292	44	117	146	180	805
Meerkoet	7006	6398	1852	731	1937	1004	974
Zeekoet		4		4			
Totaal	20641	24541	4166	1898	11436	3160	3881

Tenslotte is het interessant onze tellingen eens te vergelijken met de verzamelde totalen over het hele land. Deze worden gepubliceerd in Limosa, maar zijn nog niet van de laatste jaren beschikbaar. Hier de vergelijking met 1988. Ons totaal (26000) vormt bijna 2% van het landelijke totaal van 1.4 miljoen. Los van de zeldzaamheden, n.l. Krooneend (wij 2 van de 8 ex. landelijk) en Witoogeend (1 van de 13), lagen onze opvallendste percentages als volgt: Dodaars 10% (landelijk 929 ex.), Krakeend 7% (land. 3590 ex) en Waterhoen 15% (land. 4079 ex.). Weer een bewijs dat we in een Waterhoen-regio zitten. Het eerstvolgende percentage wordt door de Meerkoet gerealiseerd met bijna 5% (land. 188400 ex.). De rest levert veel lagere percentages op. Daarbij moet natuurlijk wel bedacht worden dat ons telgebied minder dan 1% van het landelijk getelde gebied betreft.

Roofvogels

Zoals eerder aangegeven is de telling niet helemaal representatief. Er was natuurlijk altijd al sprake van een "bij-schrijf-telling". Hoofddoel van de telling blijft water-

vogels. Toch worden voor de volledigheid de resultaten in tabelvorm gepresenteerd. Na drie jaren met elk 3 Havikken is er nu maar één gezien. Het geringere aantal Torenavalken lijkt vooral het gevolg van een ondertelling. De Ransuilen zijn gezien op een bekende slaapplaats in de Haarlemmermeerpolder.

Tabel 2. Aantallen roofvogels in 1990 en 1991. De gegevens van 1991 zijn gesplitst naar telgebied.

Soort	1990	1991	AWD	IJm.	Spw.	Hme.	rest
Bl. Kiekendief	3	4	2		1		1
Havik	3	1			1		
Sperwer	29	29	25				4
Buizerd	14	10	5			2	3
Torenavalk	30	19			12	5	2
Smelleken		1			1		
Ransuil		7				7	
Totaal	79	71	32	0	15	14	10

Slot

De tellers worden hieronder genoemd. Hartelijk dank en graag tot de volgende keer. Het voorkeursweekend zal nu zijn op 11/12 januari.

F. Alink	G. Hogendorp	H. Schouten
F. en T. Bloem	E. v. Huijssteeden	R. Smit
H. Boddeke	P. de Jong	J. Stuart
W. Boogaards	P. Kok	H. Vader
T. v.d. Boomen	F. Koning	T. Visser
E. Dijkstra	J. en Z. Kottman	J. Weyers
L. v. Goor	C. Looij	M. Willems
H. Groot	R. Luntz	
H. Heidweiller	P. de Nobel	

Literatuur

- Bergh L.M.J. van den, 1990. Watervogeltelling in januari 1988. Limosa 63: 65-69.
- Nobel P. de, 1991. Vogelwaarnemingen in Zuid-Kennemerland. Fitis jaargang 27 1/1991, 2/1991.
- Vliet P.J. van, 1990. Watervogeltelling 1990. Fitis jaargang 26 4/1990: 169-172.